5-11 ΙΟΥΝΙΟΥ 2004 1790

Θέατρο Θησείο: Μπράιαν Φρίελ - «Μετά το έργο»

Ξαναζούν χωρίς να έχουν ζήσει

Από τον **Αδριανό Γεωργίου**

Δεν διακρίνεται μονομιάς η πρόθεση που ώθησε τον **Φρίελ** να προεκτείνει το χρόνο τεσσάρων προσώπων του **Τσέχοφ.** Ωστόσο, ακόμα κι αν είναι μια απλή δραματουργική σκανδαλιά, κάτι σαν κλείσιμο ματιού στο θεατή με νόημα «έλα να σου δείξω λίγο παρακάτω», καλόδεκτο, ακόμα κι αν είναι μόνο αυτό. Μα υποπτεύομαι πως δεν περιορίζεται έως εκεί η πρόθεση του Ιρλανδού δραματουργού. Πολλών συναδέλφων του τη σκέψη απασχολεί η τύχη των προσώπων που δημιουργούν. Πού πάνε και πώς ζουν οι ήρωες των έργων τους όταν κατεβαίνει η αυλαία και οι ηθοποιοί ξαναγυρίζουν στον εαυτό τους; Αυτή η σύντομη ζωή, η αποσπασματική παρένθεση, προορισμένη να υπάρξει μόνο στη σκηνή και να διακοπεί στο σημείο που η συγγραφική πένα τη σταματάει, γίνεται να εντοπιστεί σε άλλο χρόνο και χώρο αργότερα; Κι αφού γίνεται, μπορεί άραγε να μεταφερθεί ο ίδιος χαρακτήρας, οι συναισθηματικές ιδιότητες, οι αντιλήψεις, ο ψυχισμός με τις αναπόφευκτες μεταβολές που τα όσα συνέβησαν στο μεταξύ μπορεί να επέφεραν;

Είναι πρόκληση για το συγγραφέα να επιδιώξει μια συνάντηση μ' ένα θεατρικό πρόσωπο στο μέλλον του. Και η πρόκληση γίνεται μεγαλύτερη όταν το πρόσωπο που αναλαμβάνει να μεταφέρει δεν είναι μια απλή φιγούρα που εύκολα ανασχηματίζονται οι στάσεις και οι κινήσεις της, αλλά ένα δραματικό ολόγραμμα, κρουστό, γεμάτο από ανθρώπινο περιεχόμενο, πόνο, αυτοθυσία, εγκαρτέρηση, αφοσίωση, αγάπη, όπως ένα πρόσωπο του **Τσέχοφ.** Και για να γίνει το εγχείρημα δυσκολότερο, συνάμα και γοητευτικότερο, προσγειώνει τη χρονομηχανή της συγγραφικής του φαντασίας στο σημείο που τέμνονται δύο τροχιές, **οι ζωές δύο προσώπων από δύο διαφορετικά έργα του Τσέχοφ.** Πρόσωπα άγνωστα μεταξύ τους που μόνο συ, ο συγγραφέας, και συ, ο θεατής, γνωρίζετε το παρελθόν τους. Και σαν μια μυστική συμφωνία παρακολουθείτε τις αναγωγές – δικές σας και δικές τους ταυτόχρονα.

Κι αίφνης αποκαλύπτεται πόσο υπέροχη είναι η φαντασία, η ποίηση του ψευδούς, η πλασματουργία, η συναποδοχή του φαντασιακού και του πεποιημένου, το θέατρο. Τα πρόσωπα του Τσέχοφ με τη γραφή του Φρίελ ξαναζούν χωρίς στην πραγματικότητα να έχουν ζήσει ποτέ!

Η **Σόνια** απ' το **«Θείο Βάνια»** και ο **Αντρέι** απ' τις **«Τρεις Αδελφές»**, δύο πλάσματα καταπιεσμένα, σπρωγμένα στο περιθώριο απ' τις εγωιστικές ζωές των άλλων, συναντιούνται στη Μόσχα λίγα χρόνια αργότερα απ' το χρόνο της αρχικής θεατρικής τους ύπαρξης. Ο **Φρίελ,** με το υλικό του Τσέχοφ στα χέρια του, αναδομεί τους ανθρώπινους χαρακτήρες και τους εξερευνά στη νέα τους εγκατάσταση. Σαν ένας διάλογος με τον παλαιότερο ομότεχνό του και την εποχή του.

Ένα δεύτερο μονόπρακτο βασισμένο στο τσεχοφικό διήγημα (που έχει δραματοποιηθεί επανειλημμένα) **«Η κυρία με το σκυλάκι»** συμπληρώνει το δίπτυχο. Ο Ιρλανδός χρησιμοποιεί το σύντομο πεζό του Ρώσου ως βατήρα για ένα τόλμημα καθαρά θεατρικό με επιδέξια σμίλευση χαρακτήρων και καταστάσεων. Η ανέλιξη των παθών είναι πρωτότυπη και ο Τσέχοφ παραμένει ως πρόσχημα.

Η **Μαρία Σάββα** έστησε με τα δύο κομμάτια του Φρίελ μια παράσταση που διακρίνεται για πολλές αρετές. Είναι δουλειά καλλιτεχνική με την πιο απόλυτη και απαιτητική έννοια. Δεν έχει καμιά σκηνική προπέτεια, δεν παραβιάζει καμιά αναλογία, δεν υπερτονίζει κανένα στοιχείο για πρόκληση εντύπωσης κι όμως βρίσκεται πολύ πέραν των συντηρητικών ορίων. Είναι ευσεβής στην έννοια της Τέχνης. Η **Σάββα** δούλεψε εξαιρετικά και με τους ηθοποιούς. Απ' την εποχή του «Αϊ Φεδερίκο» (1988) ο **Μανόλης Δραγάτσης** έχει εξελιχθεί εντυπωσιακά. Ως ένα βαθμό αυτό είναι φυσικό, μα η επιρροή της σκηνοθέτιδας στην τωρινή του ερμηνεία είναι φανερή. Έχει επίπεδα, αυξομειώσεις, ποικιλία τόνων, διεξοδικότητα και ενίοτε εσωτερικότητα. Ο ρόλος του Γκούροφ, αφηγητή μαζί και πάσχοντα ήρωα, είχε καλή τύχη. Ο **Γιώργος Γκάτζιος,** στο άλλο μονόπρακτο, αναπλάθει τον Αντρέι απ' τις «Τρεις Αδελφές» πάνω αλλά και πέρα απ' τις τσεχοφικές προδιαγραφές. Κρατάει ως βάση δεδομένη την πικρία, την απογοήτευση, την πτόηση του πρωτοτύπου και προσθέτει εκλεπτυσμένες δόσεις αυτοσαρκασμού και ευθυμίας κι έχεις έντονη την προσπάθεια του ηθοποιού να μην καταπλακωθεί ο ρόλος απ' τη ζοφερότητα της αποτυχίας του ήρωα. Μόνο οξυδερκείς φύσεις θεατρίνων παράγουν τέτοιες εξισορροπήσεις. Κατά τα άλλα μια ιδιαίτερα αισθαντική ερμηνεία. Η **Μαρία Σάββα** και στους δύο ρόλους είναι έξοχη. Έχει μια σκηνική αξιοπρέπεια, μια ωριμότητα, μια ακρίβεια που προκαλούν θαυμασμό. Διαθέτει εκείνη την ιδιαίτερη ικανότητα, το χάρισμα ή μήπως πιο σωστά την τεχνική, που πηγαίνει κατ' ευθείαν στο αληθινό, είτε δραματικό είτε παιγνιώδες. Κύρια προϋπόθεση για τους μεγάλους ρόλους.

Γοητεύει η μουσική του **Νίκου Κυπουργού.** Μελωδίες και ήχοι που περιβάλλουν, υποβάλλουν και σε ακολουθούν. Απ' τις πολύ καλές στιγμές του συνθέτη.